

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Комплексну програму утвердження України як транзитної держави у 2002 - 2010 роках

З метою залучення додаткових надходжень до бюджетів усіх рівнів за рахунок збільшення обсягів транзитних перевезень пасажирів і вантажів через територію України Верховна Рада України постановляє:

1. Затвердити Комплексну програму утвердження України як транзитної держави у 2002 - 2010 роках (далі - Програма), що додається.
2. Верховній Раді Автономної Республіки Крим, органам місцевого самоврядування передбачати у проектах відповідних бюджетів видатки на проведення робіт згідно з Програмою.
3. Кабінету Міністрів України під час формування проектів Державної програми економічного і соціального розвитку України та Державного бюджету України на 2003 і наступні роки передбачати централізовані капітальні вкладення на проведення робіт згідно з Програмою.
4. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
м. Київ
7 лютого 2002 року
N 3022-III

Л. КУЧМА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Законом України
від 7 лютого 2002 року N 3022-III

КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА

утвердження України як транзитної держави у 2002 - 2010 роках

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Сучасні тенденції розвитку світової економіки характеризуються постійним розширенням господарських зв'язків та міжнародної економічної кооперації. Тому пріоритетним напрямом у політиці розвинутих країн стали інтеграційні процеси, що передбачає створення умов для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, робочої сили. Це обумовлює постійне зростання транснаціональних потоків і міжнародного транзиту вантажів. Для багатьох держав перевезення транзитних вантажів через свою територію стало важливим джерелом експорту послуг, валютних надходжень до бюджету, створення додаткових робочих місць. Питання розвитку транзиту посідають чільне місце у європейській транспортній політиці. Підтвердженням цього є розбудова міжнародних транспортних коридорів на основних напрямках транснаціональних перевезень.

Вигідне географічне положення України на шляху основних транзитних потоків між Європою та Азією, наявність незамерзаючих чорноморських портів, розвинутої мережі залізниць, автомобільних доріг, трубопроводів у широтних та меридіональних напрямках створює всі необхідні передумови для збільшення обсягів транзиту вантажів.

У зв'язку з майбутнім приєднанням України до Світової організації торгівлі забезпечення вільного транзиту вантажів та його розвиток сприятимуть підвищенню ефективності зовнішньої торгівлі, рівноправному входженню України до системи міжнародного поділу праці, створенню стабільного джерела валютних надходжень до бюджету. На сучасному етапі збільшення обсягів міжнародного транзиту територією України може стати важливим фактором стабілізації та структурної перебудови її економіки. При цьому слід урахувати, що транзит як вид експорту транспортних послуг є одним з найбільш ефективних, а інвестиції у цю сферу транспортної діяльності дають швидку віддачу.

Як свідчить міжнародна практика, ефективне функціонування транзитної системи залежить від національного законодавства, що відповідає загальноприйнятим міжнародним нормам, його стабільності, оптимальної тарифно-цінової та податкової політики у цій сфері, розвинутої транспортної інфраструктури міжнародного значення та обладнаних на високому технічному рівні пунктів пропуску через кордони, використання прогресивних, побудованих на логістичних принципах технологій перевезень і переробки вантажів, сучасних систем організації документообігу, розрахунків, інформаційного забезпечення.

Технологічні потужності національної транспортної інфраструктури дають можливість щороку перевозити залізницями, внутрішнім водним та автомобільним транспортом і переробляти в портах понад 60 - 70 млн. тонн та доставляти трубопровідним транспортом близько 200 млн.

тонн транзитних вантажів. Однак фактичні обсяги транзиту становлять лише 200 млн. тонн, тобто наявний транзитний потенціал України використовується на 70 відсотків, а на транспорті загального користування (без трубопроводів) - лише на 50 відсотків.

За оцінками міжнародних експертів ООН та ЄС та прогнозами Ради по вивченню продуктивних сил Національної академії наук України, до 2010 року очікується збільшення товарообміну за напрямками європейської вісі "Північ - Південь" на 25 - 30, євразійської - на 30 - 35 відсотків. У зв'язку з цим можливе відповідне збільшення транзитних перевезень територією України. Прогнозні оцінки їх обсягів у 2005 - 2010 роках наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Обсяги транзитних перевезень територією України (млн. тонн)

Роки	Вид транспорту			Усього
	залізничний	автомобільний	трубопровідний	
1995	40	2,3	152,1	194,5
1996	30,7	3,2	168,9	202,8
1997	32,2	2,8	163,3	198,3
1998	33,2	2,2	169,8	205,2
1999	33,3	2,1	162,9	198,3
2005 (прогноз)	41,1	3,5	178	222,6
2010 (прогноз)	47	5	195	247

Транспортна система країни в основному спроможна забезпечити таке зростання транзитних перевезень. Проте невідповідність показників транзитних перевезень в Україні міжнародним вимогам щодо швидкості, неперервності, цілості вантажів, тарифів і цін на послуги не забезпечує не тільки їх зростання, а й стабілізації в існуючих обсягах.

Основні причини, що стримують розвиток транзиту вантажів в Україні, полягають у непорядкованості системи контролю вантажів на кордоні та справляння зборів, високій вартості послуг, що надаються митними брокерами, контрольними службами і транспортними

терміналами, численних бюрократичних перепонах при оформленні транзитних перевезень, низькій швидкості доставки вантажів, несприятливій кримінальній обстановці, браку комплексного, у тому числі інформаційного, обслуговування на шляху транзиту, відсутності комплексу правових актів, що регулюють транзитні перевезення та їх експедиційне обслуговування.

Ці проблеми й покликана розв'язати загальнодержавна Комплексна програма утвердження України як транзитної держави у 2002 - 2010 роках (далі - Програма), спрямована на забезпечення інтеграції України в європейську та світову економічні системи. Прийняття такої Програми обумовлюється необхідністю проведення єдиної транзитної політики на загальнодержавному і регіональному рівнях (18 областей України, а також Автономна Республіка Крим і місто Севастополь є прикордонними), координації діяльності міністерств, інших органів центральної виконавчої влади, значними обсягами наукових досліджень та капіталовкладень для модернізації інфраструктури транзиту.

Положеннями Програми враховано міжнародні вимоги до забезпечення вільного транзиту вантажів, досвід європейських держав в організації транзитних перевезень.

II. МЕТА І ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПРОГРАМИ

Метою Програми є оптимальне використання наявного та подальший розвиток транзитного потенціалу України шляхом створення сприятливих умов для учасників транзитних перевезень, збільшення валютних надходжень від експорту транспортних та інших послуг.

Програма передбачає комплекс заходів, спрямованих на нормативно-правове забезпечення транзиту вантажів територією України, адаптацію національного законодавства до міжнародного транспортного права, техніко-технологічну модернізацію транспортної інфраструктури міжнародного значення та пунктів пропуску через державний кордон України, удосконалення тарифно-цінової та податкової політики у сфері міжнародного транзиту, впровадження логістичних технологій в організацію транзитних вантажних, інформаційних та фінансових потоків, а також державне стимулювання залучення додаткових обсягів вантажів до транзиту через Україну.

Основними напрямками Програми є:

створення правових засад подальшого розвитку транзитних перевезень вантажів;

поетапний перехід на принципи міжнародної транспортної та митної політики у сфері транзиту вантажів;

приведення технічного стану основних транзитних ліній, терміналів, пунктів пропуску через державний кордон України до рівня, що забезпечує дотримання на цих об'єктах міжнародних техніко-експлуатаційних, комерційних та екологічних вимог;

впровадження нових технологій організації перевезень та пропуску вантажів через державний кордон України, розвиток змішаних (комбінованих) перевезень, забезпечення чіткої координації діяльності всіх учасників транзиту;

проведення виваженої тарифно-цінової політики, яка б сприяла підвищенню конкурентоспроможності транзитних послуг в Україні та залученню додаткових транзитних вантажних потоків;

розвиток міжнародного співробітництва у сфері транзитних перевезень;

створення економічних механізмів стимулювання розвитку транзиту.

III. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Програма виконуватиметься поетапно.

На першому етапі (2002 - 2005 роки) передбачається виконати завдання на таких напрямках:

нормативно-правове забезпечення транзиту вантажів через Україну, приведення національного законодавства у відповідність з міжнародними транспортними угодами і конвенціями;

усунення технічних бар'єрів на шляху транзиту вантажів і насамперед "вузьких" місць на маршрутах міжнародних транспортних коридорів та в пунктах пропуску через державний кордон України;

удосконалення тарифно-цінового та податкового регулювання для стимулювання транзиту;

завершення робіт із створення в повному обсязі системи обліку, аналізу та прогнозування транзитних перевезень;

поліпшення підготовки та підвищення кваліфікаційного рівня кадрів у сфері транспортного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності.

На другому етапі (2006 - 2010 роки) передбачається виконати завдання на таких напрямках:

забезпечення переходу в основному на технічні та екологічні стандарти, що відповідають європейським вимогам до рухомого складу та інфраструктури міжнародного транзиту;

впровадження сучасних інформаційних транспортних систем, інтеграція їх у загальноєвропейські;

поповнення сучасним рухомим складом транспортно-дорожнього комплексу, здійснення реконструкції та розвиток систем магістрального трубопровідного транспорту;

широке впровадження на базі нових інформаційних технологій принципів транспортної логістики.

IV. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНИ ЯК ТРАНЗИТНОЇ ДЕРЖАВИ

1. Державне регулювання у сфері міжнародного транзиту

Державна політика у сфері міжнародного транзиту здійснюватиметься на принципах забезпечення вільного, безпечного і безперешкодного пропуску товарів, пасажирів і транспортних засобів територією України, гарантії прав учасників транзиту, створення належних умов споживачам транзитних послуг. Реалізацію цих принципів забезпечать:

1) завершення формування нормативно-правової бази щодо регулювання правовідносин, пов'язаних з міжнародним транзитом вантажів, організацією змішаних (комбінованих) перевезень та функціонуванням товаророзподільчих (логістичних) центрів:

а) розроблення і запровадження проектів законів України про транспортно-експедиційну діяльність, про джерела фінансування експлуатації внутрішніх водних шляхів, про змішані (комбіновані) перевезення, про електронні документи та електронний документообіг, про електронний цифровий підпис та Кодексу внутрішнього водного транспорту;

б) розроблення і прийняття нормативно-правових актів з питань здійснення митно-брокерської діяльності у пунктах пропуску через державний кордон України, регламентування порядку перетину державного кордону України транзитними вантажами;

в) законодавче закріплення правового статусу операторів мультимодальних перевезень та логістичних центрів. Розробка і затвердження положень про оператора змішаних перевезень вантажів та про логістичні центри міжнародних перевезень;

г) приведення нормативно-правових актів, що регулюють питання, пов'язані з транзитом товарів та послуг, у відповідність з прийнятими Україною зобов'язаннями за міжнародними договорами;

2) створення на державному рівні системи відстеження та прогнозування розвитку міжнародного транзиту вантажів;

- 3) завершення формування нормативно-правової бази щодо регулювання правовідносин, пов'язаних з міжнародним транзитом вантажів, організацією змішаних (комбінованих) перевезень та функціонуванням товаророзподільчих (логістичних) центрів;
- 4) розроблення та реалізація заходів щодо поетапного приєднання України до міжнародних конвенцій та багатосторонніх угод у галузі транспорту та вступу до міжнародних транспортних організацій з визначенням пріоритетів, пов'язаних з інтеграцією транспортно-дорожнього комплексу України до транспортних систем ЄС та СНД і подальшим розвитком транзитних перевезень, у тому числі: Міжнародної конвенції про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордонах (1982 рік); Конвенції про спільну транзитну процедуру (Женева, 20 травня 1987 року); Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Кіото, у редакції 2000 року); Конвенції ООН з міжнародних мультимодальних перевезень вантажів (1980 рік); Конвенції про договір міжнародного перевезення (19 травня 1956 року); Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення пасажирів і багажу (1 березня 1973 року); Конвенції про міжнародні залізничні перевезення; Угоди про міжнародні перевезення швидкопсувних продуктів та про спеціальні транспортні засоби, які призначені для таких перевезень (1 вересня 1970 року); Європейської угоди про найважливіші лінії міжнародних комбінованих перевезень та відповідні об'єкти; Європейської угоди про роботу екіпажів транспортних засобів, що виконують міжнародні автомобільні перевезення (1 липня 1970 року), а також конвенцій та угод з питань безпеки руху та охорони навколишнього природного середовища;
- 5) розроблення і реалізація заходів щодо надання послуг з охорони перевезень транзитних вантажів і забезпечення безпеки пасажирів, що переміщуються через територію України;
- 6) розроблення вимог і соціальних нормативів у сфері транспортного обслуговування, забезпечення безпечного функціонування транспортно-дорожнього комплексу та зниження негативного впливу транспорту на навколишнє природне середовище;
- 7) реалізація заходів державного сприяння розвитку міжнародного транзиту в Україні шляхом:
  - а) удосконалення економічних механізмів стимулювання транспортних і транспортно-експедиторських організацій у разі збільшення обсягів транзитних перевезень;
  - б) розширення бюджетного фінансування розвитку інфраструктури транзиту в рамках програм створення та функціонування національної мережі міжнародних транспортних коридорів, розбудови державного кордону України та Державної програми розвитку транспортно-дорожнього комплексу України на 2000 - 2004 роки;
- 8) активізація діяльності посольств України за кордоном, спрямованої на залучення до транзиту вантажів територією України;
- 9) демонополізація у сфері надання послуг з організації та забезпечення транзитних перевезень;

10) розроблення проекту Програми розбудови туристичної інфраструктури у зонах економічного тяжіння за напрямками національної мережі міжнародних транспортних коридорів.

2. Удосконалення переміщення транзитних вантажів через державний кордон України

Одним з основних завдань є поетапна реалізація міжнародних вимог щодо застосування до транзитних вантажів більш простого і прискореного режиму їх контролю у пунктах пропуску через державний кордон України, обмеження ставок зборів за здійснення контролю вартістю фактичних витрат на його проведення. З цією метою передбачається забезпечити:

- 1) стандартизацію та спрощення документального оформлення процедур перетину кордонів відповідно до міжнародного права і практики організації спільного контролю митницями України і сусідніх держав;
- 2) визначення особливих, спрощених вимог щодо вантажів і транспортних засобів, які прямують транзитом через територію України;
- 3) безперебійний пропуск транзитних вантажопотоків на основі впровадження єдиних технологій роботи митниць, залізниць, морських (річкових) портів, автотерміналів. Визначення граничних строків пропуску вантажів через державний кордон України та здійснення контролю за їх дотриманням;
- 4) вирішення питання про укладення міжурядових угод стосовно запровадження організації спільного контролю вантажів та погодження режиму роботи митниць;
- 5) комплексне обстеження та приведення у відповідність з обсягами пропуску вантажів інфраструктури, штатів працівників, обладнання пунктів пропуску через державний кордон України;
- 6) вирішення з країнами СНД питань спрощення процедур митного та інших видів контролю щодо транзитних вантажів;
- 7) впорядкування організації контролю транзитних транспортних засобів і вантажів з метою його спрощення та уніфікації роботи контролюючих органів і служб (видача сертифікатів, дозволів, віз у відповідних державних органах);
- 8) запровадження типової технологічної схеми пропуску через державний кордон України транзитних транспортних засобів, вантажів та осіб із забезпеченням їх пропуску у пріоритетному порядку;

9) приведення ставок єдиного збору, що стягується у пунктах пропуску на митному кордоні, до розмірів, які обмежуються собівартістю їх здійснення (вимоги ГАТТ).

3. Розвиток інфраструктури міжнародного транзиту

З метою підвищення транзитного потенціалу України передбачається забезпечити:

на першому етапі у 2002 - 2005 роках:

1) виконання в повному обсязі завдань Програми створення та функціонування національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні, у тому числі:

а) електрифікація залізниць Ковель - Ізов, Гребінка - Харків, Донецьк - Луганськ. Пріоритетне вирішення питань електрифікації залізничних ліній для включення залізничного транспорту України в систему транзитних перевезень через Транссиб (інші джерела - 51000 тис. гривень);

б) реалізація першого етапу організації швидкісного руху пасажирських і рефрижераторних поїздів на напрямках Котовіце (Польща) - Мостиська - Львів - Жмеринка - Київ - Зернове - Москва; Жмеринка - Одеса; Харків - Запоріжжя - Сімферополь;

2) додаткове фінансування Державної програми розвитку транспортно-дорожнього комплексу України на 2000 - 2004 роки;

3) виконання комплексу робіт щодо спорудження мостового переходу на автошляху Ростов-на-Дону - Одеса через р. Південний Буг у м. Миколаєві (кредит Японського банку міжнародного співробітництва, вартість робіт - 1 млрд. гривень);

4) виконання комплексу робіт для забезпечення безпечної експлуатації судноплавних шлюзів та водних шляхів і розвитку транзитних річкових перевезень (державний бюджет - 9500 тис. гривень);

5) реалізацію програми дій, спрямованих на підтримання режиму державного кордону України і прикордонного режиму, розвиток Прикордонних військ України та митних органів України на період до 2005 року (інші джерела - 95000 тис. гривень);

6) завершення будівництва та введення в експлуатацію нафтопроводу Одеса - Броди та нафтотерміналу "Південний" (інші джерела - 500000 тис. гривень);

7) реалізацію другої фази проекту створення Євро-Азіатського нафтотранспортного коридору (будівництво нафтопроводу Броди - Плоцьк);

- 8) реалізацію завдань Національної програми "Нафта і газ України до 2010 року", у тому числі реконструкцію газотранспортної системи (інші джерела - 3790800 тис. гривень), розвиток газотранспортної системи (інші джерела - 10158720 тис. гривень);
- 9) участь у створенні в рамках програми INOGATE міждержавних систем транспортування нафти і природного газу, у тому числі з країн Каспійського регіону та Середньої Азії до європейських країн;
- 10) реалізацію заходів щодо реконструкції та модернізації газотранспортної системи України (у тому числі заміну зношених газоперекачувальних агрегатів) та збільшення її пропускної здатності;
- 11) завершення реалізації проекту розширення на території України Балканського коридору системи магістральних газопроводів (компресорної станції "Тарутине" та газопроводу Тальне - Ананьїв - Ізмаїл) (інші джерела - 3710000 тис. гривень);
- 12) вжиття заходів щодо збільшення потужності газопроводу Торжок - Долина (державний бюджет - 4558000 тис. гривень);
- 13) реалізацію заходів щодо модернізації міждержавних електричних мереж;
- 14) вжиття заходів щодо створення технічних можливостей для збільшення обсягів транспортування територією України вуглеводневих ресурсів із країн Каспійського регіону, Середньої та Центральної Азії до європейських країн;
- 15) вжиття заходів щодо переходу на технічні та екологічні стандарти, що відповідають європейським вимогам до рухомого складу та інфраструктури міжнародного транзиту. Підготовка Програми оновлення залізничного рухомого складу для вантажних перевезень (інші джерела - 200 тис. гривень);
- 16) реалізацію відповідно до державних та галузевих програм заходів щодо поповнення парку великовантажних контейнерів та рухомого складу, включаючи забезпечення транспортними засобами для організації комбінованих перевезень за участю різних видів транспорту;
- 17) підготовку і реалізацію за участю держави проектів створення зразків транспортної та дорожньо-будівельної техніки, вкрай необхідної вітчизняній економіці;
- 18) створення та укомплектування спеціалізованими транспортними засобами пунктів швидкої медичної та технічної допомоги на основних напрямках транзитних перевезень (інші джерела - 5000 тис. гривень);

- 19) впровадження сучасних транспортних інформаційних та навігаційних систем, включаючи супутникові, засобів ідентифікації місцезнаходження транспортних засобів, забезпечення їх інтеграції у сфері транспорту і митних органів, адаптації до загальноєвропейських інформаційних систем у галузі транспорту;
- 20) спорудження залізничної дільниці, яка з'єднає порт Рені з основною залізничною магістраллю Одеса - Ізмаїл (інші джерела - 636000 тис. гривень);
- 21) розроблення перспективної схеми розміщення товаро-розподільчих (логістичних) центрів та поетапну її реалізацію;
- 22) створення та укомплектування спеціалізованими транспортними засобами пунктів швидкої допомоги на основних напрямках транзитних перевезень (інші джерела - 5000 тис. гривень);
- 23) організація на основних напрямках транзитного руху пунктів обслуговування водіїв автотранспортних засобів (інші джерела - 20000 тис. гривень);
- 24) розширення мережі вантажних митних комплексів (автопортів) для забезпечення ефективної та безперебійної роботи пунктів пропуску на державному кордоні України з організацією здійснення в них усіх видів контролю, обслуговування екіпажів; визначення їх юридичного статусу (інші джерела - 5000 тис. гривень);

на другому етапі до 2010 року:

- 1) проведення робіт щодо поєднання міжнародних коридорів в єдину інфраструктурно-технологічну систему. Розроблення за участю Російської Федерації проекту Програми розбудови транспортних коридорів у 2005 - 2010 роках з подовженням європейських міжнародних транспортних коридорів до основних регіонів, у яких формуються експортні та транзитні вантажопотоки (інші джерела - 200 тис. гривень);
- 2) розробку і реалізацію заходів щодо поетапного підвищення допустимих норм осьових навантажень та збільшення повної маси автопоїздів на напрямках міжнародних транспортних коридорів до рівня, прийнятого в країнах Західної Європи (інші джерела - 5750000 тис. гривень);
- 3) будівництво тунелю на дільниці Бескид - Скатарське (інші джерела - 256000 тис. гривень);
- 4) підготовку проекту і побудову обхідної залізничної колії між станціями Мамалига (Новоселицький район) - Ларга (Кельменецький район) Чернівецької області з метою забезпечення національної безпеки України та удосконалення переміщення транзитних вантажів;

- 5) створення лізингових компаній для поповнення та оновлення рухомого складу транспорту;
- 6) реалізацію відповідно до державних та галузевих програм заходів щодо поповнення парку великовантажних контейнерів та рухомого складу, включаючи забезпечення транспортними засобами для організації комбінованих перевезень за участю різних видів транспорту.

4. Удосконалення тарифно-цінової та податкової політики

Створенню належних умов для збільшення обсягів транзитних перевезень сприятиме проведення гнучкої тарифно-цінової та податкової політики. З цією метою передбачається:

- 1) здійснення заходів щодо тарифного стимулювання розвитку транзиту (запровадження єдиного збору, наскрізних тарифів, тарифних знижок тощо);
- 2) дослідження, розроблення критеріїв і здійснення інтегрованої оцінки доходів та витрат при міжнародному транзиті вантажів територією України на основі спільної для всіх учасників транзиту маркетингової стратегії ціноутворення;
- 3) зниження вартості супутніх транзитним перевезенням послуг;
- 4) підготовка та подання у встановленому порядку пропозицій щодо пільгового оподаткування операцій з надання послуг, пов'язаних з перевезенням (переміщенням) вантажів і пасажирів транзитом через територію України;
- 5) підготовка нормативно-правових актів стосовно тарифів (включаючи наскрізні) за напрямками проходження транспортних коридорів. Розроблення методики формування наскрізних тарифів на перевезення транзитних вантажів;
- 6) здійснення заходів щодо тарифного стимулювання розвитку транзитних контейнерних перевезень (державний бюджет - 10 тис. гривень);
- 7) удосконалення організації охорони та супроводження підакцизних товарів, що переміщуються транзитом через митну територію України, розроблення та впровадження економічно обґрунтованих тарифів на супроводження цих товарів із знижкою на 20 - 30 відсотків;
- 8) створення системи моніторингу тарифів і цін щодо надання послуг з перевезень та переробки транзитних вантажів на залізницях і в портах іноземних держав, які конкурують з українськими. Здійснення гнучкої тарифної політики з метою залучення вантажів для прямування територією України (інші джерела - 70 тис. гривень);

9) розроблення та впровадження методик установлення гнучких тарифів на транспортування нафти, природного газу та аміаку магістральними трубопроводами України з урахуванням світових цін на енергоносії.

5. Впровадження сучасних технологій та забезпечення взаємодії усіх учасників транзиту вантажів

З метою удосконалення організації транзитних перевезень передбачається:

- 1) підвищення якості організації транзитних перевезень до рівня, що відповідає європейському стандарту якості ISO, широке впровадження на базі нових інформаційних технологій принципів транспортної логістики в організацію транспортного та транспортно-експедиторського обслуговування міжнародного транзиту;
- 2) розвиток змішаних (комбінованих) перевезень. Розроблення та впровадження на основних напрямках транзитних перевезень комплексних транспортно-технологічних систем пропуску вантажопотоків із забезпеченням взаємодії всіх видів транспорту, терміналів, пунктів пропуску вантажів через державний кордон України на основі погоджених графіків руху, режимів роботи, технологій перевезень, переробки та контролю вантажів;
- 3) розроблення єдиної інформаційної мережі, систем зв'язку і передачі даних для учасників процесу доставки транзитних вантажів (перший етап) (інші джерела - 35000 тис. гривень);
- 4) розроблення і впровадження систем електронного обміну даними та електронної обробки даних із створенням умов захисту інформації (першочергові роботи) (державний бюджет - 5000 тис. гривень, інші джерела - 25000 тис. гривень);
- 5) удосконалення системи транспортно-експедиторського обслуговування транзитних перевезень, підвищення ролі міжнародних експедиторів у забезпеченні ними надання вантажовласникам послуг фінансових гарантів, в організації доставки транзитних вантажів, заснування операторських компаній змішаних (комбінованих) перевезень;
- 6) створення на основних напрямках транзитних перевезень у змішаному сполученні комплексних транспортно-технологічних систем пропуску вантажопотоків із забезпеченням взаємодії всіх видів транспорту, терміналів, пунктів пропуску вантажів через державний кордон України на основі наскрізних тарифів, погоджених графіків руху, режимів роботи, технологій (державний бюджет - 2000 тис. гривень);
- 7) створення в основних приморських транспортних вузлах спостережних рад із включенням у них представників адміністрацій морських портів, стивідорних компаній, залізниць та інших видів транспорту, експедиторів та вантажовласників для забезпечення їх чіткої взаємодії, гармонізації інтересів забезпечення оптимальних технологій накопичення суднових партій;

- 8) проведення досліджень та експериментальної перевірки на базі Іллічівського, Одеського та Ренійського морських портів, а також Закарпатського транспортного вузла (м. Чоп) ефективності діяльності і подальшого розширення мережі логістичних товаророзподільчих центрів (державний бюджет - 80 тис. гривень);
- 9) дослідження та підготовка пропозицій стосовно перспективного розвитку комбінованих перевезень:
- контейнерних (інші джерела - 100 тис. гривень);
- контрейлерних (інші джерела - 100 тис. гривень);
- 10) розроблення комплексних планів розвитку морських (річкових) портів і припортових залізничних станцій. Реалізація планів (інші джерела - 50000 тис. гривень);
- 11) розроблення і реалізація заходів щодо збільшення обсягів транзиту вантажів на українській ділянці р. Дунаю та організації змішаних (залізнично-водних) перевезень з використанням р. Тиса (інші джерела - 51675 тис. гривень);
- 12) забезпечення пріоритетного пропуску поїздів з транзитними вантажами за напрямками основних масових перевезень, скорочення їх простоїв на станціях, організація руху експресних поїздів з транзитними вантажами. Підвищення на 30 відсотків швидкості доставки транзитних вантажів;
- 13) встановлення для всіх видів транзитних перевезень гарантованих строків доставки вантажів;
- 14) створення відповідно до світового досвіду конкурентного середовища на ринку послуг щодо гарантування доставки підакцизних вантажів до митниць призначення;
- 15) створення у пунктах пропуску через державний кордон України інформаційно-довідкової комп'ютерної системи (інші джерела - 125 тис. гривень);
- 16) запровадження типового проекту автомобільного пункту пропуску модульного типу відповідно до європейських стандартів (інші джерела - 20000 тис. гривень).

6. Міжнародне співробітництво у сфері транзитних перевезень

Важливим напрямом діяльності є розширення міжнародного співробітництва у сфері транзитних перевезень. З цією метою передбачається забезпечити:

- 1) виконання заходів з інтеграції України до Європейського Союзу відповідно до міжнародних угод України "Про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС", "Про принципи формування спільного транспортного простору і взаємодії держав - учасниць СНД у галузі транспортної політики" в частині адаптації національного транспортного законодавства до міжнародного, впровадження відповідних технічних та екологічних стандартів (інші джерела - 50 тис. гривень);
- 2) проведення активної державної політики, спрямованої на залучення до транзиту через Україну транснаціональних вантажопотоків на напрямках Захід - Схід та Північ - Південь;
- 3) реалізацію Основної багатосторонньої угоди щодо міжнародного транспортного коридору ТРАСЕКА (у межах виділених ЄС коштів);
- 4) участь у розробленні відповідно до Програми ТРАСЕКА регіональних проєктів:
гармонізація прикордонних процедур;
єдина політика справляння транзитних зборів і встановлення тарифів;
єдина правова база щодо транзитних перевезень (у межах виділених ЄС коштів);
- 5) ініціювання створення разом із сусідніми державами спільних транзитних коридорів, операторських компаній транзитних перевезень на основі погоджених технологій та наскрізних тарифів;
- 6) розвиток співробітництва з країнами ГУУАМ у створенні зон вільної торгівлі та проведення єдиної тарифної політики з метою збільшення транзитних вантажопотоків;
- 7) залучення іноземних інвестицій на реабілітацію автомобільної дороги Київ - Чоп (кредит ЄБРР на суму 75 млн. євро і кошти ЄС TACIS - 16,5 млн. євро) та будівництво мосту в районі пункту пропуску Ягодин - Дорогуськ (кошти ЄС TACIS на суму 4,69 млн. євро);
- 8) організацію та проведення навчання фахівців транспорту (у рамках Програми TACIS) з питань перевезень небезпечних вантажів (у межах виділених ЄС коштів);

- 9) вирішення питання щодо усунення правових і технічних бар'єрів у сфері перевезень морськими суднами України через протоки Босфор і Дарданелли;
- 10) опрацювання з Турецькою стороною питання щодо укладення угоди про поромне сполучення;
- 11) підготовку пропозицій щодо розвитку міждержавних систем транспортування нафти і газу для включення до Програми TACIS - INOGATE на 2000 - 2003 роки;
- 12) створення договірно-правової бази для збільшення обсягів транспортування територією України вуглеводневих ресурсів із країн Каспійського регіону, Середньої та Центральної Азії до європейських країн;
- 13) вирішення з Молдовською стороною питання щодо застосування на залізничних пунктах пропуску на українсько-молдовському митному кордоні знижки при справлянні зборів за здійснення всіх видів контролю з товарів, що двічі вимушено перетинають кордон на шляху до порту Рені;
- 14) вирішення разом з відповідними органами Російської Федерації, Польщі, Чеської Республіки комплексу економічних та політичних питань з метою більш повного використання транзитного потенціалу української транспортної системи, зокрема щодо подовження залізничного коридору від Транссибірської магістралі транзитом через Україну, Польщу до Чехії із створенням централізованої інформаційної системи для передачі документів залізничного транспорту у напрямку руху вантажів і транспортних засобів;
- 15) опрацювання під час розроблення Концепції співробітництва країн СНД щодо формування спільного транспортного простору заходів, спрямованих на більш активне використання транспортної інфраструктури України для пропуску транзитних вантажопотоків;
- 16) розвиток міжнародного транспортного та митного співробітництва у сфері створення спільних (об'єднаних) транзитних систем та об'єктів з метою прискорення доставки вантажів та більш активного використання транспортної інфраструктури України іноземними власниками вантажів;
- 17) розроблення проекту і реалізацію Програми посилення координації роботи митниць України та сусідніх держав та спільного спрощення і модернізації процедур (державний бюджет - 20 тис. гривень);
- 18) підготовку пропозицій щодо розвитку інфраструктурних мереж для включення у Програму TACIS з прикордонного співробітництва на 2000 - 2003 роки;

19) вирішення разом з відповідними органами Російської Федерації комплексу економічних та політичних питань з метою повного використання транзитного потенціалу української транспортної системи;

20) розширення співробітництва у сфері транзиту в рамках європейських та світових торговельних, транспортних та експедиторських організацій, а також із сусідніми країнами з метою поліпшення умов пропуску транзитних вантажів.

V. ВАРТІСТЬ РОБІТ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ ТА ДЖЕРЕЛА ЇЇ ФІНАНСУВАННЯ

З урахуванням обмежених можливостей державного бюджету та інших джерел фінансування, динамічного формування міждержавних транспортно-економічних зв'язків, кон'юнктури на міжнародних товарних і фрахтових ринках у Програмі надається перевага фінансуванню за рахунок позабюджетних коштів (урядова позика за програмою Офіційної Допомоги Розвитку (ОДР) Уряду Японії - орієнтовно 1 млрд. гривень), залучені кредити, інвестиції, у тому числі технічна допомога міжнародних союзів та фінансових організацій (програма ЄС TACIS - 106 млн. гривень, кредити ЄБРР - 375 млн. гривень тощо). Загальна вартість витрат у цілому становить близько 31,2 млрд. гривень. Основна частина цих коштів припадає на заходи, пов'язані з розвитком транспортної інфраструктури і, зокрема, з проведенням дорожніх робіт з метою підвищення допустимих осьових навантажень та збільшення загальної маси автопоїздів на маршрутах міжнародних транспортних коридорів до рівня європейських стандартів (за рахунок інших джерел фінансування - 5,75 млрд. гривень).

Основними джерелами фінансового забезпечення виконання Програми є кошти державного та місцевих бюджетів, позабюджетні кошти (залучені кредити, інвестиції, у тому числі технічна допомога міжнародних союзів та фінансових організацій (програма ЄС TACIS, кредити ЄБРР тощо).

Джерела фінансування Комплексної програми утвердження України як транзитної держави у 2002 - 2010 роках наведені у таблиці 2.

Таблиця 2

Склад джерел фінансування Програми у 2002 - 2010 роках (тис. гривень)

Джерела фінансування	Перший етап (2002 - 2005 роки)					Другий етап (2006 - 2010 роки)
	Всього	У тому числі				
		2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	
Всього, у тому числі:	21425435	3884145	4427210	5560595	6553510	9761520

державний бюджет	4572780	1003195	1205100	1206510	1158000	-
інші джерела,	6852655	2880950	3322110	4354085	5395510	9761520
з них:						
кредити	1460000	100000	1120000	120000	120000	-
приватні кошти	10636859	1916665	2135479	2927860	3656855	6833064
інвестиції, у тому числі:	4755796	864285	966631	1306225	1618655	2928456
внутрішні	2400000	400000	500000	700000	800000	1500000
іноземні	2355796	464285	466631	606225	818655	1428456

Термін окупності від реалізації завдань першого етапу Програми залежно від напрямку та основних завдань становить від 4,5 до 7 років, а капіталоємних - 12 років. Коефіцієнт ефективності - 9 відсотків.

За проведеними розрахунками, доходи від транзитних перевезень вантажів (без трубопровідного транспорту) зростуть майже на 600 - 700 млн. гривень на рік, у тому числі відрахування до бюджету - на 200 - 250 млн. гривень.

Таблиця 3

Очікувана ефективність реалізації Програми
(експертна оцінка) (млн. гривень)

Показники	Перший етап (2002 - 2005) роки					Другий етап (2006 - 2010 роки)
	У середньому за рік	У тому числі				
		2002 рік	2003 рік	2004 рік	2005 рік	
Зростання доходів	350	190	230	400	500	2500
Зростання рентабельності, %	2 - 3	2	2,5	3,0	3,5	15 - 20

Додатковий прибуток	140	70	90	180	220	1250
Додаткові надходження до бюджету	59	30,0	38,0	75,0	93,0	525
Коефіцієнт ефективності	0,17					0,43

Реалізація проектів та заходів щодо розвитку транзитного потенціалу трубопровідного транспорту здійснюватиметься за окремими програмами. Отже, зазначені показники включають лише витрати на розвиток системи трубопровідного транспорту у сумі 12,8 млрд. гривень, що становитиме 59 відсотків від усієї вартості витрат, витрати на розвиток автомобільного транспорту - 7,7 млрд. гривень (35 відсотків від вартості програми) з урахуванням збільшення витрат у зв'язку з підвищенням осьових навантажень у напрямках міжнародних транспортних коридорів, на розвиток залізничного транспорту - 945300 тис. гривень (4,5 відсотка від вартості програми), на розвиток морського та річкового транспорту - 111,3 млн. гривень (0,5 відсотка). На проведення робіт з облаштування державного кордону України із впровадженням нових інформаційних технологій передбачається 170,2 млн. гривень, або 0,8 відсотка від вартості програми, решта - наукові роботи.

Завдання другого етапу формуватимуться після виконання завдань першого етапу з урахуванням реальних економічних можливостей та після уточнення потреб в освоєнні перспективних транзитних вантажопотоків.

VI. МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

З метою забезпечення виконання завдань Програми встановлюється такий механізм її реалізації.

1. Кабінет Міністрів України:

утворює у місячний строк Міжвідомчу комісію з питань транзитної політики;

враховує у місячний строк потребу введення до складу зазначеної Міжвідомчої комісії голів профільних комітетів Верховної Ради України, представників Міністерства палива та енергетики України та інших органів центральної виконавчої влади, що займаються питаннями трубопровідного транспорту;

визначає у двомісячний строк за поданням Міжвідомчої комісії з питань транзитної політики виконавців, строки виконання та обсяги фінансування окремих завдань цієї Програми.

2. На галузевому рівні питання організації виконання Програми вирішуються постійно діючими експертними робочими групами, які створюються при органах центральної виконавчої влади, на чолі з державними секретарями.
3. Підсумки роботи галузевих постійно діючих експертних робочих груп подаються на розгляд Кабінету Міністрів України двічі на рік.
4. Кабінет Міністрів України до 1 березня кожного року подає Верховній Раді України звіт про хід виконання Програми.
5. Забезпечується постійне науково-технічне супроводження Програми та розвиток наукових досліджень у сфері транспортного забезпечення зовнішньоекономічних зв'язків України, транспортної логістики та менеджменту з урахуванням:
  - 1) встановлення спеціалізації головних наукових організацій та установ у сфері транспортного забезпечення зовнішньоекономічних зв'язків;
  - 2) визначення Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України виконавців окремих завдань Програми виключно на тендерній основі;
  - 3) здійснення розвитку наукових досліджень у сфері транспортного забезпечення зовнішньоекономічних зв'язків України, транспортної логістики та менеджменту;
  - 4) здійснення постійного моніторингу показників зовнішньої торгівлі послугами та обсягів транзитних перевезень (державний бюджет - 115 тис. гривень).

VII. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Реалізація Програми дасть змогу:

зміцнити гео економічний потенціал України;

гармонізувати національне законодавство з міжнародними нормами та стандартами;

сприяти прискоренню інтеграції України у Європейське Співтовариство;

відновити і зміцнити потенціал розвитку експорту послуг у зонах економічного тяжіння до міжнародних транспортних коридорів;

сприяти ефективному використанню провізної спроможності транспортних систем, стимулювати її відтворення та вдосконалення на основі впровадження нових технологій, зв'язку та інформатизації;

поліпшити екологічний стан завдяки розвитку контрейлерних (комбінованих) перевезень;

стимулювати розвиток широкого спектру супутніх транзиту послуг, зокрема щодо різних видів страхування, розвитку міжнародного туризму, заправки транспортних засобів паливом, організації торгівлі та харчування, ремонту транспортних засобів та їх сервісного обслуговування, створення нових робочих місць у сфері виробництва та обслуговування.

Реалізація заходів Програми дасть також змогу стабілізувати та збільшити в майбутньому обсяги транзитних вантажів, які транспортуються трубопровідним транспортом.